

Onderwijsachterstandenbeleid Parkstad

2020 - 2024

Onderwijsachterstandenbeleid Parkstad

2020 - 2024

Inleiding

In de Wet op het Primair Onderwijs staan onder andere de geldende regels omtrent de aanpak van onderwijsachterstanden (zie artikel 165 e.v.). Niet alleen scholen voor primair onderwijs krijgen via hun bestuur al dan niet een bekostiging voor de bestrijding van onderwijsachterstanden, ook gemeenten ontvangen hiervoor vanuit het Rijk financiering. Het doel van de middelen die de gemeente ontvangt is het voorkomen dan wel terugdringen van onderwijsachterstanden, waarbij de primaire focus ligt op de voor- en vroegscholen (zie wet op Primair Onderwijs, artikel 167 e.v.). Daarbij is een intensieve samenwerking met organisaties in de kinder- en peuteropvang, het onderwijs, de jeugdgezondheidszorg en eventueel andere partners van noodzakelijk. Het Rijk benadrukt daarbij dat de leeftijd tussen 2½ en 4 jaar van essentieel belang is, vandaar de intensivering van het aantal uren voor deze groep kinderen met ingang van uiterlijk 1 augustus 2020¹. Gemeenten kunnen er voor kiezen om de aanvangsleeftijd te vervroegen.

Een van de onderdelen in de verantwoording van de middelen betreft het meten van de opbrengst van de gehanteerde aanpak voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Omdat het niet voor alle Parkstadgemeenten mogelijk was om aan te sluiten bij eenzelfde peutermonitor waarmee jaarlijks het bereik en de behaalde resultaten gemonitord worden, is besloten om in ieder geval wel een gezamenlijk beleid op hoofdlijnen te formuleren, waarbij uiteraard wel ruimte is voor lokale kleur. In dit Onderwijsachterstandenbeleid Parkstad zijn ook gezamenlijke doelstellingen en resultaatafspraken, een van de verplichtingen volgend de Wet op het Primair Onderwijs, opgenomen.

Naast het periodieke overleg tussen de gemeenten onderling en tussen de individuele gemeenten en hun kindpartners, vindt er jaarlijks een evaluatie plaats op basis van de doelstellingen, resultaatafspraken en het gevoerde beleid. Daar waar nodig vinden er aanpassingen plaats op basis van opgestelde en uitgevoerde verbeterplannen. Wanneer gestelde doelen bereikt zijn voor het einde van de looptijd van dit beleidsplan, kunnen zij naar boven worden bijgesteld. Uiteraard worden de kindpartners hierbij betrokken.

Het nu voorliggende beleidsplan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen de zeven Parkstadgemeenten, de VVE kinder- en peuteropvanglocaties, het basisonderwijs en de jeugdgezondheidszorg. Er is daarbij rekening gehouden met ieders unieke uitgangssituatie. Tegelijkertijd zijn de doelen ambitieus maar realistisch te noemen. We gaan er dan ook van uit dat aan het einde van deze beleidsperiode er grote stappen zijn gezet in het bereiken van de doelen en resultaatafspraken.

2020 is een bijzonder jaar geweest met periodes van lockdown waarin zowel noodopvang als onderwijs op afstand geboden moesten worden en in de tussenliggende periodes verschillende coronamaatregelen van toepassing waren die invloed hebben gehad op de uitvoering van het onderwijs en de kinderopvang. Hierdoor is het maken van noodzakelijke

¹ Voor gemeente Voerendaal is de ingangsdatum uitgesteld tot 1 januari 2021 vanwege de overgang van peuteropvang naar een nieuwe aanbieder en het nieuwe uitvoeringsmodel dat daaraan gekoppeld is.

resultaatafspraken vertraagd. Daarnaast heeft Voerendaal in 2020 een overgangsfase gekend ten aanzien van werkwijze en aanbieder van peuteropvang. Dit betekent dat er vertraging is in het vaststellen van het beleidsplan. De uitvoering van het beleid is inmiddels al gestart.

Heerlen

gemeente voerendaal

Inhoudsopgave

1. Doelgroep & bereik	4
1.1 Achtergrond doelstelling	4
1.2 Criteria onderwijsachterstand & doelgroepdefinitie	4
1.3 Toeleiding realisatie & bereik	6
2. Ouderbetrokkenheid	7
2.1 Achtergrond doelstelling	7
2.2 Rol van de gemeente	8
3. Resultaatafspraken kwaliteit	9
3.1 Plan van aanpak resultaatafspraken	10
3.1.1 Kwantitatieve doelen en resultaten	10
3.1.2 Kwalitatieve doelen en resultaten	11
3.2 Realisatie resultaatafspraken in samenwerking	11
3.3 Monitoring en evaluatie van resultaatafspraken	12
3.4 Structurele verbetering van VVE op gemeentelijk niveau	12
3.5 VVE-inspectie door de GGD	13
3.6 Verbeterplannen	13
3.7 Interne kwaliteitszorg van voor- en vroegscholen	13
4. Gemeentelijk aandeel in beleid	15
4.1 VVE-locaties	15
4.2 Afspraken aangaande plaatsing e.d.	15
4.3 Samenstelling van de doelgroep-populatie	16
4.4 Gemeentelijke aanpak uitvoering wetgeving VVE/ OAB	16
5. Doorgaande lijn & zorg	19
5.1 Vormgeving doorgaande lijn	19
5.2 Overdracht van kindgegevens van voor- naar vroegschool	19
5.3 Startklassen in Parkstad	20
5.4 Koppeloverleg	21
5.5 (Externe) zorg	21
5.6 Gebruik integraal VVE-programma	22
6. Evaluatie & financiële verantwoording	24
6.1 Overlegstructuur met stakeholders	24
6.2 VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau	24
6.3 Financiële verantwoording (incl. gemeentelijk VVE-subsidiekader)	25
6.4 Samenwerking met overige gemeenten	25
6.5 Structurele (systematische) evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau	26
Bijlagen	27

1. Doelgroep & bereik

Resultaatafspraak/ doelstelling:

- *Er is sprake van een bereik van minimaal 85% van de doelgroeppeuters, waarbij op wijk- en/ of kernniveau niet achteruit wordt gegaan in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar (peildatum 1 januari).²*

Bereik:

	2020	2021	2022	2023
Parkstad				
Eigen gemeente				

1.1 Achtergrond doelstelling

De Parkstadgemeenten streven naar een bereik van 85% van de doelgroep-peuters aan het einde van de beleidsperiode 2019 – 2023³ aan voorschoolse educatie. Dit betekent dat om dit percentage te halen en te behouden een continue inspanning wordt verwacht in de voorschool, samen met de jeugdgezondheidszorg, gemeente en eventueel andere ketenpartners om de doelgroep te bereiken, te behouden en ook de ouders van deze kinderen betrokken te houden.

Om onderwijsachterstanden in de ontwikkeling van een kind zoveel mogelijk te voorkomen, is het van belang dat risicofactoren op tijd worden opgemerkt en dat een zich desondanks voordoende achterstand zo spoedig mogelijk wordt weggewerkt. Wetenschappelijk onderzoek toont het belang aan van dit vroegtijdig opsporen en aanpakken van achterstand bij jonge kinderen. Investeren in de eerste levensjaren van een kind heeft een positieve weerslag op diens latere schoolprestaties.

Als peildatum houden we 1 januari aan omdat in de jaarlijkse VVE-vragenlijst van de Inspectie van het Onderwijs aan de gemeenten ook deze datum wordt aangehouden als meetmoment (voorheen werd 1 oktober aangehouden). Op deze manier zorgen we ervoor dat we steeds over dezelfde cijfers spreken.

1.2 Criteria onderwijsachterstand & doelgroepdefinitie

Het aantal kinderen in Parkstad dat het risico loopt op een onderwijsachterstand is significant hoger⁴ door de economische en sociaal-emotionele problematiek die in deze regio aanzienlijk is. Hierbij merken we wel op dat er verschil is tussen de gemeenten met een meer stedelijk profiel en de overige gemeenten. Dit verschil in percentage doelgroepkinderen neemt niet weg dat alle gemeenten streven naar vroegtijdige signalering en aanpak van dreigende achterstand of mogelijke risico's. De Parkstadgemeenten kiezen er daarom voor om zoveel mogelijk kinderen, die een risico lopen, te bereiken om ze kansen en een aantrekkelijker perspectief te kunnen bieden. Dit resulteert in een doelgroep-definiëring voor het OAB die afwijkt van de door het rijk gehanteerde CBS-indicator. Deze gaat uit van het opleidingsniveau van de ouders, het gemiddelde opleidingsniveau van de moeders op de school, het land van herkomst van de ouders, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en of gezinnen gebruik maken van een schuldsanering. De Parkstad-definitie sluit hierop aan maar is meer op de lokale en regionale situatie toegespitst en biedt meer diepgang dan de CBS-definitie.

² Gegevens zijn afkomstig uit de in de gemeente gehanteerde VVE-monitor.

³ Voerendaal hanteert de beleidsperiode 2020-2024 vanwege het latere moment van invoering.

⁴ Zie voor een actueel beeld de heatmap op https://dashboards.cbs.nl/v1/onderwijskansen_180543/

In zijn algemeenheid is er sprake van een (risico op een) achterstand wanneer een kind zich niet ontwikkelt conform zijn leeftijd, wanneer de ontwikkeling vertraagd is of wanneer er factoren in de omgeving van het kind aanwezig zijn die de ontwikkeling mogelijk kunnen belemmeren. In de regel wordt dit al geconstateerd op het consultatiebureau. De indicatie voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) wordt afgegeven door de jeugdarts van het consultatiebureau. Dit vindt bij voorkeur plaats rond een leeftijd van 14 maanden. Maar ook wanneer de peuter al op de peuter- of kinderopvang geplaatst is, kan er alsnog een indicatie worden afgegeven. De peuter wordt dan door de jeugdarts gezien op verzoek van de peuter- of kinderopvang, de ouder(s), de huisarts of een andere verwijzer (denk bijv. aan een logopedist). Ook kan het voorkomen dat tijdens een regulier bezoek aan het consultatiebureau signalen worden opgemerkt die een indicatie voor VVE rechtvaardigen. Het streven is om de indicatie voor VVE zo vroeg mogelijk af te geven zodat er zo optimaal mogelijk geprofiteerd kan worden van de duur van het aanbod.

In Parkstad worden gelijke criteria gehanteerd bij het afgeven van een VVE- indicatie. De gemeenten hebben deze in overleg met de jeugdgezondheidszorg opgesteld, waarbij de criteria zoals gehanteerd door het Rijk zijn meegenomen. De gronden op basis waarvan een VVE-indicatie kan worden afgegeven zijn:

- (sociaal-) medisch; is het kind bijvoorbeeld te vroeg geboren?
- (sociaal-) economisch; is er in het gezin bijvoorbeeld sprake van schuldhelpverlening?
- (sociaal-) cultureel; betreft het bijvoorbeeld een kind met een migratie-achtergrond/ statushouders?
- (sociaal-) emotioneel; is er bijvoorbeeld sprake van een ontwikkelingsachterstand bij het kind, bijvoorbeeld op het gebied van taal/ spraak?

Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is bedoeld voor peuters en kleuters die een risico op een (taal)achterstand lopen; zij worden door het Rijk aangemerkt als doelgroepkinderen. Aan dit risico kunnen een aantal factoren ten grondslag liggen. Denk daarbij aan een laag opleidingsniveau van de ouder(s), een complexe thuissituatie waarin sociale en/ of financiële problematiek een rol speelt of het hebben van een andere thuistaal dan het Nederlands. Ook kan er sprake zijn van kindfactoren die ervoor zorgen dat een kind een risico loopt op een algehele cognitieve, sociaal-emotionele, motorische of taalachterstand of deze inmiddels al opgelopen heeft. Met behulp van het extra VVE-aanbod kan een risico op een achterstand terug worden gedrongen of zelfs voorkomen worden.

Als bijlage 1 op dit onderwijsachterstandenbeleid is er een blad toegevoegd met daarop een meer gespecificeerd overzicht van redenen die gehanteerd worden om een peuter in aanmerking te laten komen voor een indicatie voor Voor- en Vroegschoolse Educatie. Dit overzicht, zoals gehanteerd door de jeugdgezondheidszorg, wordt overigens in heel Zuid-Limburg gehanteerd. Er is dus sprake van uniformiteit als het gaat om de gronden waarop indicaties worden gesteld.

Een belangrijk onderdeel van het OAB is VVE. VVE heeft betrekking op de leeftijdsgroepen peuters en kleuters (voorschool tot en met groep 2 van het basisonderwijs). Voor jonge kinderen vanaf groep 3 wordt op de basisschool een programma ingezet dat buiten de kaders van dit OAB- beleid valt. Uiteraard wordt er wel aansluiting gezocht met de lokaal Educatieve Agenda (LEA).

1.3 Toeleiding & realisatie bereik

De Jeugdgezondheidszorg (1JGZ vanuit GGD) vervult een belangrijke rol bij de toeleiding naar de voorschool. Vrijwel alle kinderen passeren het consultatiebureau. Bovendien is het een basistaak van de JGZ om actief spraak- en taalachterstanden bij jonge kinderen op te sporen.

Specifiek voor de gemeente Voerendaal betekent dit dat de volgende afspraken met JGZ zijn gemaakt.

- *De JGZ geeft beknopte informatie over voorschoolse voorzieningen aan ouders tijdens verschillende consulten.*
- *Bij de oproep van het 14-maandenconsult wordt een brief van de gemeente en een flyer over peuter- en kinderopvang meegestuurd. In de brief wordt aan ouders uitgelegd dat op het consultatiebureau naar het opleidingsniveau van de ouders gevraagd zal worden en dat mogelijk andere indicatoren in kaart worden gebracht. Tevens worden ouders/verzorgers geïnformeerd dat deze informatie wordt doorgegeven aan de peuter- en kinderopvang, zodat er vanuit peuter- of kinderopvang contact kan opnemen om ouders te informeren over VVE.*
- *Tijdens het 14-maandenconsult wordt in kaart gebracht of er indicaties zijn om kinderen aan te merken als behorend tot de VVE doelgroep. Het formulier dient bij alle doelgroepkinderen ingevuld te worden ook als het kind al staat ingeschreven of reeds een voorschoolse voorziening bezoekt.*
- *1x per maand ontvangt de gemeente een geanonimiseerd overzicht van JGZ met geïndiceerde kinderen, peuteropvang ontvangt rechtstreeks de informatie van geïndiceerde kinderen.*
- *Peuteropvang of kinderopvang ontvangen de formulieren van JGZ en brengen een huisbezoek of hebben telefonisch contact om ouders te informeren over VVE en het belang ervan voor hun kind te benadrukken.*

Doelgroepkinderen maken gebruik van de voorschoolse voorziening naar keuze en via de VVE monitor wordt gemonitord wat het ontwikkelingsniveau van de kinderen is en welke resultaten geboekt worden in de loop van de VVE periode, waarin de peuter het VVE aanbod ontvangt.

2. Ouderbetrokkenheid

Resultaatafspraak/ doelstelling:

- 50 % van de doelgroepouders neemt minimaal twee keer per jaar deel aan een activiteit.⁵

Onder een activiteit worden alle activiteiten verstaan die bijdragen aan de interactie, communicatie en educatie tussen ouder en kind. Denk daarbij aan VVE-Thuis bijeenkomsten, thema-activiteiten op de peuteropvang, uitstapjes, etc. De deelname van ouders aan de activiteiten wordt in het peuter/leerlingvolgsysteem geregistreerd.

Bereik:

	2020	2021	2022	2023
Parkstad				
Eigen gemeente				

2.1 Achtergrond doelstelling

Ouderbetrokkenheid is en blijft een moeilijk thema binnen VVE. Onder ouderbetrokkenheid verstaan we de (actieve) deelname van ouders aan activiteiten, georganiseerd door de voor- of vroegschool, met als doel om de interactie, communicatie en educatie tussen ouder en kind te stimuleren. Vaak worden de ouders die al betrokken zijn bij hun kind bereikt met de extra activiteiten. De ouders die het juist extra hard nodig hebben, zijn het moeilijkste te bereiken. Dit is niet alleen een trend in de Parkstadregio, maar ook een landelijke tendens.

Ouders hebben een belangrijke invloed op de ontwikkeling van hun kind. Een positieve en gezonde interactie met het kind, waarbij vertrouwen centraal staat, is daarbij van wezenlijk belang. De sociale interactie tussen het kind en zijn ouders/ opvoeders heeft veel invloed op de ontwikkeling van het kind, en gaat veel verder dan alleen de taalontwikkeling. Hier wordt immers de basis gelegd voor het vertrouwen van het kind in zichzelf en anderen. Het is daarom belangrijk om ouders al vroeg te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind en hen, daar waar nodig, te helpen om de omgeving van het kind zo stimulerend en ondersteunend mogelijk in te richten.

Het is van belang dat ouders de meerwaarde inzien en begrijpen van vormen van partnerschap tussen peuter- en kinderopvang, scholen en ouders en dat dit de ontwikkeling van hun kind ten goede komt. Als partnerschap zien we dat ouders en (voor)school als gelijkwaardige partners met elkaar optrekken, met als gemeenschappelijk doel het optimaliseren van de ontwikkeling van hun kind.

De peuter- en kinderopvang kent, net als de scholen de ouders en hun kinderen het beste en kan het beste inschatten welk soort activiteiten het meest aansluiten op de populatie van de betreffende locatie. Daarbij is het van belang dat er een actieve benadering naar de ouders toe is (vanuit alle partners), waarbij oog is voor de interesse en behoeften van de ouders, hun mogelijkheden en onmogelijkheden, eventuele laaggeletterdheid/ taalproblematiek en de daarbij behorende passende communicatie. Ook het delen van successen, bijvoorbeeld via social media, kan een belangrijke stimulerende factor zijn, evenals de samenwerking met externe partners. Het is van belang om na iedere activiteit te evalueren waarom ouders wel/niet

⁵ Gegevens zijn afkomstig uit de in de gemeente gehanteerde VVE-monitor en het monitorsysteem zoals gehanteerd door de VVE-scholen.

geweest zijn. We verwachten zo in beeld te krijgen wat hierbij goed werkt en wat minder effect heeft. Daarnaast informeren de partners regelmatig bij de ouders waar hun behoeften liggen.

2.2 Rol van de gemeente

De rol van de gemeente betreffende ouderbetrokkenheid is het faciliteren van gezamenlijke kennisdeling via onder andere het koppeloverleg, het mogelijk beschikbaar stellen/ financieren van materialen en het voorzien in training/scholing waar nodig op dit terrein door middel van (incidentele) scholing. Gemeenten voeren hierop specifiek een eigen beleid, waarbij zoveel als mogelijk afstemming wordt gezocht binnen de regio.

Specifiek voor de gemeente Voerendaal betekent dit dat:

- 1. Het stimuleren van ouderbetrokkenheid is een vast thema op de agenda van het LEA. Gezamenlijk wordt besproken welke onderwerpen/ thema's relevant zijn en op welke wijze dit aangepakt kan worden.*
- 2. De samenwerking tussen JENS en de educatieve partners wordt gestimuleerd en zij worden aan elkaar gekoppeld, zoals in de Week van de opvoeding.*
- 3. Ouders waarvan hun kind behoort tot de doelgroep worden gestimuleerd deel te nemen aan deze bijeenkomsten en in de VVE monitor wordt geregistreerd of deze ouders hebben deelgenomen. Op peildatum 1 januari gaan we na of we voldoen aan de resultaatafspraak en 50% van de doelgroepouders minimaal 2x per jaar heeft deelgenomen aan een activiteit.*
- 4. De partners vragen regelmatig aan de doelgroepouders waar hun behoeften liggen ten aanzien van ouderbetrokkenheid en ouderinformatie.*

3. Resultaatafspraken kwaliteit

Naast de eerder in dit plan geformuleerde resultaatafspraken/ doelstellingen voor wat betreft ouderbetrokkenheid en bereik, zijn de volgende resultaatafspraken en doelstellingen voor deze planperiode van 4 jaar afgesproken:

Resultaatafspraak/ doelstelling:

- *Minimaal 70% van alle peuters (meetmoment 3 ¼ jaar oud) ontwikkelt zich volgens de voor die leeftijd geldende norm.⁶*

Bereik:

	2020	2021	2022	2023
Parkstad				
Eigen gemeente				

- *Minimaal 70% van alle kleuters (meetmoment 5 jaar oud en eind groep 2) ontwikkelt zich volgens of sneller dan de voor die leeftijd geldende norm.⁷ Scholen hanteren hiervoor hun eigen observatie en volginstrument. Daarbij hanteren we de norm vergelijkbaar met de CITO norm van niveau 1,2 en 3, zoals deze in het volgsysteem wordt aangegeven. Uitgangspunt is informatie tenminste over taal en rekenen).*

Bereik:

	2020		2021		2022		2023	
	5j	E2	5j	E2	5j	E2	5j	E2
Parkstad								
Eigen gemeente								

- *Van de kleuters die zich tijdens de meetmomenten langzamer ontwikkelen dan de voor hun leeftijd geldende norm (vergelijkbaar met CITO niveau 4 en 5), laat 2/3 deel een grotere groei dan gemiddeld zien tijdens het volgende meetmoment (vergelijkbaar met groei van de vaardigheidsscore, zoals genoemd bij CITO, t.o.v. gemiddelde of landelijke groei. Uitgangspunt is informatie tenminste over taal en rekenen).⁸*

Bereik:

	2020	2021	2022	2023
Parkstad				
Eigen gemeente				

⁶ Gegevens zijn afkomstig uit de in de gemeente gehanteerde VVE-monitor en het overzicht zoals aangeleverd door de VVE-scholen (gebaseerd op hun observatiesysteem).

⁷ Gegevens zijn afkomstig uit de in de gemeente gehanteerde VVE-monitor en het overzicht zoals aangeleverd door de VVE-scholen (gebaseerd op hun observatiesysteem).

⁸ Gegevens zijn afkomstig uit de in de gemeente gehanteerde VVE-monitor en het overzicht zoals aangeleverd door de VVE-scholen (gebaseerd op hun observatiesysteem).

3.1 Plan van aanpak resultaatafspraken

In onderstaande tabellen worden nogmaals de kwantitatieve en kwalitatieve doelen weergegeven met daarachter in het kort de wijze waarop deze doelen bereikt worden. Indien een doel structureel niet bereikt wordt kan er besloten worden om een verbeterplan op te stellen.

3.1.1 Kwantitatieve doelen en resultaten:

Doelstelling	Wijze van bereiken
100% van de doelgroeppeuters krijgt een warme overdracht voorafgaand aan de overstap naar de basisschool, waarbij de daarvoor geldende afspraken worden nageleefd.	Alle VVE- locaties passen de reeds eerder gemaakte afspraken met betrekking tot de warme overdracht en het overdrachtsformulier (de kijkwijzer) toe. Tevens is het knooppunt van zorg op alle locaties geïmplementeerd en zijn er korte lijnen met de partners die zitting nemen in het knooppunt.
50 % van de doelgroepouders neemt minimaal twee keer per jaar deel aan een activiteit.	Samen gaan we op zoek naar goede voorbeelden in de regio. Daar waar nodig wordt expertise ingeschakeld. De daadwerkelijke uitwerking vindt plaats door de pedagogisch medewerkers en de leerkrachten.
Er is sprake van een bereik van minimaal 85% van de doelgroeppeuters, waarbij op wijk- en/ of kernniveau niet achteruit wordt gegaan in percentage ten opzichte van het voorgaande jaar (peildatum 1 januari van het betreffende jaar).	De indicering door JGZ vindt op een zo vroeg mogelijke leeftijd plaats (vanaf 14 maanden). Voor wat betreft de samenwerking tussen JGZ, Peuteropvang en de gemeente zijn er duidelijke afspraken gemaakt die ook worden nageleefd voor wat betreft de uitwisseling van gegevens en het benaderen van ouders betreffende het inschrijven op een locatie. Van belang is daarnaast een goede registratie van zowel de peuters die een indicatie hebben gekregen als de daadwerkelijke inschrijvingen op een locatie in de VVE-monitor. Communicatie is daarbij van essentieel belang.
Minimaal 70% van <u>alle</u> leerlingen in groep 3 behaalt een III- score of hoger op Cito Woordenschat, afnamemoment M3.	Gedacht kan worden aan extra inzet van een woordenschatmethodiek (bijv. Verhallen) mocht het huidige aanbod ontoereikend zijn. Ook preventieve logopedie kan hierin ondersteunend zijn. Per gemeente wordt samen met de pedagogisch medewerkers en leerkrachten gekeken wat er tot de mogelijkheden behoort.
Resultaatafspraken gebaseerd op leerlijnen	Dit is afhankelijk van de resultaten die behaald worden en de behoeften die daaruit voortvloeien. Samen met de kindpartners wordt besproken wat hierin al dan niet nodig is. <i>Voor Voerendaal worden de bevindingen van de logopedist gemonitord ten opzichte van taal- en spraakontwikkeling. De logopedist triageert in rood-oranje-groen.</i> <i>Rood = vervolgactie/interventie nodig</i> <i>Oranje = goed volgen nog geen interventie</i> <i>Groen = in orde</i>

	<i>Percentage ten opzichte van het totaal volgen – norm 50% = groen. Percentage wordt gespiegeld ten opzichte van resultaat: 70% van aantal peuters ontwikkelt zich volgens norm.</i>
--	---

3.1.2 Kwalitatieve doelen en resultaten:

Doelstelling	Wijze van bereiken
Per kalenderjaar worden er minimaal 3 gezamenlijke activiteiten georganiseerd door het koppel peuter-/kinderopvang en de basisschool.	De gekoppelde voor- en vroegscholen voeren regelmatig met elkaar een koppeloeverleg. Als onderdeel van dit verleg worden aan het begin van het nieuwe schooljaar 3 activiteiten gepland die gezamenlijk georganiseerd en uitgevoerd kunnen worden gedurende het schooljaar.
Per kalenderjaar wordt er minimaal 1 gezamenlijk thema uitgevoerd binnen koppel peuter-/kinderopvang en de basisschool.	De gekoppelde voor- en vroegscholen voeren regelmatig met elkaar een koppeloeverleg. Als onderdeel van dit verleg wordt aan het begin van het nieuwe schooljaar 1 thema uitgezocht dat zowel de kinderopvang als de vroegschool qua planning overlappend aanbiedt. Wanneer er geen thema is dat hieraan voldoet kan ervoor gekozen worden om zelf samen een thema te schrijven.

3.2 Realisatie resultaatafspraken in samenwerking

De gemeente is verplicht om resultaatafspraken met het basisonderwijs te maken en hierover ook op bestuurlijk niveau jaarlijks in gesprek te gaan met zowel het basisonderwijs als de kinderopvang (zie hiervoor de wet PO, o.a. art. 167 en 167a). Daarnaast moeten er ook gesprekken worden gevoerd tussen gemeente, het basisonderwijs en de kinderopvang over onder andere de doorgaande lijn, het bereik van de doelgroep, etc.

Het realiseren van de resultaatafspraken komt tot stand in nauwe samenwerking met de partners uit het veld; de kinderopvangorganisaties, het onderwijs, het welzijnswerk en eventuele andere partijen. Maar ook de nabije omgeving van het kind mag niet vergeten worden. Met betrekking tot VVE is afgesproken dat alle VVE- locaties, ongeacht of deze zich op een kinderopvanglocatie of basisschool bevinden, een gecertificeerd VVE- programma uitvoeren. Daar hoort ook een degelijke observatiemethodiek bij. Daar waar in het verleden opbrengstnormen en resultaatafspraken veelal gebaseerd werden op Cito-toetsen⁹ die af werden genomen bij kleuters, kiezen wij er als Parkstadgemeenten gezamenlijk voor om deze los te laten als meetinstrument opbrengst VVE. Omdat er (nog) verschil zit in de gebruikte observatiemethodieken en er binnen de Parkstadregio voor gekozen is om dezelfde resultaatafspraken te hanteren, zijn de nieuwe afspraken gebaseerd op de leerlijnen. Daarbij is er bewust voor gekozen om deze samen met de pedagogisch medewerkers en leerkrachten van enkele VVE- locaties op te stellen. Omdat ontwikkeling verder gaat dan alleen taal, kan de keuze gemaakt worden om breder te kijken en bijvoorbeeld ook de sociaal-emotionele

⁹ Vanaf 1 januari 2022 is het voor groepen 1 en 2 van het basisonderwijs niet meer toegestaan om Cito-toetsen af te nemen.

ontwikkeling, motorische ontwikkeling en rekenen mee te nemen. Een volledig overzicht van de resultaatafspraken en doelen is te vinden aan het begin van dit hoofdstuk, evenals een beknopte omschrijving van de wijze waarop de doelen bereikt worden.

3.3 Monitoring en evaluatie van resultaatafspraken

Iedere gemeente heeft een monitor waarmee opbrengsten en resultaatafspraken in kaart kunnen worden gebracht. In de Parkstadregio hebben de gemeenten de keuze gemaakt voor de Speelpleziermonitor of Nipia. Alle informatie in deze monitor wordt door de pedagogisch medewerkers geregistreerd. Daarbij wordt rekening gehouden met de privacywetgeving en andere relevante regelgeving of voorschriften. Afspraken hieromtrent, ook betreffende de AVG, zijn vooraf vastgelegd in onder andere verwerkersovereenkomsten. Door het gebruik van de VVE-monitor kunnen de resultaatafspraken afgezet worden tegen de realisatiecijfers c.q. opbrengsten. Tijdens onder andere de bestuurlijke overleggen kan hierover het gesprek gevoerd worden. De cijfers kunnen tevens als basis dienen voor eventuele verbeterplannen.

3.4 Structurele verbetering van VVE op gemeentelijk niveau

Aan de hand van de realisatiecijfers van het OAB- /VVE-beleid, de VVE- koppeloverleggen, de ambtelijke en bestuurlijke overleggen en onder andere de rapportages van de onderwijsinspectie en de inspecties van de GGD kan het beleid worden verbeterd/bijgesteld.

Omdat de ontwikkelingen in onderwijs en jeugd snel gaan, is het van belang om continu de vinger aan de pols te houden. Daarom is in dit OAB- beleid bij de resultaatafspraken en doelen overal een tabel opgenomen waarin jaarlijks de realisatie/ tussenstand kan worden opgenomen. Doelen die reeds bereikt zijn worden naar boven bijgesteld of vervangen door nieuwe doelen op een ander vlak.

Om beter zicht te krijgen op de effecten van het gevoerde beleid is er door de gemeenten gezamenlijk besloten om de gemeentelijke monitoring op een andere manier uit te voeren. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe monitor (een deel van de gemeenten werkt met de Speelpleziermonitor, een ander deel met Nipia). Dit is een van de voorbeelden die bij heeft gedragen aan een structurele verbetering van VVE op gemeentelijk (en regionaal) niveau.

In de gemeente Voerendaal gaan we in de komende jaren de volgende structurele verbeteringen op het vlak van VVE doorvoeren:

- *Implementeren van een nieuwe werkwijze en bekostigingsmodel voor de bekostiging van VVE doelgroepplaatsen volgens het principe geld volgt kind.*
- *Training van de VVE methodiek Speelplezier in de kinder- en peuteropvang.*
- *Doorgaande lijn ten aanzien van de VVE monitor versterken tussen voor- en vroegschool en nagaan welke observatie/toetsing hiertoe gebruikt kan worden.*
- *Doorgaande lijn voor- en vroegschool verbeteren door samenwerking en systematische uitwisseling en afstemming rondom kinderen en aanbod.*

3.5 VVE-inspectie door de GGD

De GGD inspecteert jaarlijks onder andere alle VVE-locaties in de kinderopvang. Deze inspectie is gebaseerd op de geldende wet- en regelgeving zoals onder andere weergegeven in het actuele onderzoekskader voor de voorschoolse educatie en het primair onderwijs van

de Inspectie van het Onderwijs¹⁰. De resultaten van de inspecties zijn terug te vinden in de jaarverantwoording van de kinderopvangorganisaties en op de website van het landelijk register kinderopvang¹¹. Een aandachtspunt is overigens de problemen die tegenwoordig ontstaan in de samenwerking tussen de kinderopvang en het basisonderwijs door de regels die gehanteerd worden.

3.6 Verbeterplannen

Wanneer uit de inspecties of eigen evaluaties blijkt dat er verbeteringen nodig zijn, dan worden hierover afspraken gemaakt met de kinderopvangorganisaties en onderwijsinstellingen. Deze worden vastgelegd tijdens het bestuurlijk overleg en komen terecht in de verslaglegging. Er kan ook besloten worden om, zeker wanneer het gaat om meer complexe zaken, een verbeterplan op te stellen. Dit is echter een keuze die iedere gemeente voor zich maakt en situatie-afhankelijk is.

De gemeente Voerendaal ontvangt sinds 2019 voor het eerst OAB middelen en moet haar weg nog vinden ten aanzien van de afspraken met partners en de check op de resultaatafspraken. In de gemeente werken we samen met de educatieve partners al jaren aan thema's die ook gelden voor het onderwijsachterstandenbeleid en voorgesteld wordt om verbeterafspraken en plannen zoveel als mogelijk te laten aansluiten bij de LEA-overleggen.

In 2020 heft voor het eerste een onderzoek door de onderwijsinspectie plaatsgevonden ten aanzien van het gemeentelijk VVE-beleid. Verbeterpunten vanuit dit onderzoek zijn:

- Resultaatafspraken met het onderwijs nade concretiseren
- Inspectie door de GGD op de VVE peuteropvanglocaties implementeren.

Beide verbeterpunten zijn opgepakt.

3.7 Interne kwaliteitszorg van voor- en vroegscholen

Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de uitvoering van het VVE-beleid van de voorscholen incl. de afstemming met het onderwijs (vroegscholen), en daarmee ook voor het verzorgen en bewaken van een goede kwaliteit. De VVE-monitor is een van de mogelijkheden om het VVE-beleid op gemeentelijk niveau te evalueren en waar nodig te verbeteren/bij te stellen.

Bij kwaliteitszorg gaat het om al datgene dat VVE-locaties, scholen en gemeente doen om de gewenste kwaliteit te realiseren. De wettelijke kwaliteit wordt getoetst door de GGD.

Onderdelen in de interne kwaliteitszorg VVE:

- Regelmatige evaluatie, samen met de betrokken instellingen;
- opsporen van knelpunten;
- nagaan of alles uitgevoerd wordt en loopt zoals is afgesproken/ bedoeld;
- controleren of verdere verbetering van de kwaliteit nodig of mogelijk is

Dit is een continu proces, samen met de partners.

¹⁰ Zie voor het nu actuele onderzoekskader:

<https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/onderzoekskaders/documenten/rapporten/2019/06/06/onderzoekskader-2017-po-en-vve>

¹¹ www.landelijkregisterkinderopvang.nl

Zowel de voor- als vroegscholen hebben hun eigen systemen voor periodieke kwaliteitszorg waarin diverse aspecten met elkaar geïntegreerd zijn.

4. Gemeentelijk aandeel in beleid

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het gemeentelijk aandeel in het beleid betreffende VVE. Aan bod komen onder andere de beschikbare VVE-locaties, afspraken betreffende plaatsing en de gemeentelijke aanpak betreffende de uitvoering van de wetgeving rondom VVE/ OAB.

4.1 VVE- locaties

In de gemeente Voerendaal zijn op 1 januari 2021, de volgende VVE-locaties (voorschools)

<i>Naam en adres KOV-locatie</i>	<i>Aantal VVE-groepen</i>	<i>Totaal aantal VVE-plaatsen</i>	<i>Naam en adres gekoppelde voerschool</i>
<i>Peuteropvang Voerendaal De Eerste stap Voerendaal Cortemich 3</i>	<i>1</i>	<i>8</i>	<i>Cortemich Cortemich 2</i>
<i>Peuteropvang Voerendaal De Auvermennekes Klimmen Kerkveldweg 1a</i>	<i>1</i>	<i>8</i>	<i>Ummer Clumme Kerkveldweg 1</i>
<i>Humankind Catootje Voerendaal Cortemich 4</i>	<i>1</i>	<i>8</i>	<i>Cortemich Cortemich 2</i>
<i>Op 't Bergske Kinderopvang Ubachsberg Kerkstraat 53</i>	<i>1</i>	<i>i.o.</i>	<i>Berg Op Bostenstraat 21</i>

4.2 Afspraken aangaande plaatsing e.d.

In het kader van de wijzigingen in het nieuwe landelijke VVE-/ OAB- beleid, hebben alle peuters met een VVE-indicatie vanaf uiterlijk 1 augustus 2020 recht op 16 uur VVE per week. Deze uren mogen verdeeld worden over meerdere schoolweken, zolang het totaal aantal uren van 960 in anderhalf jaar maar bereikt wordt. De groepen waarin de doelgroeppeuters, peuters met een VVE- indicatie, terecht kunnen, zijn gemengde groepen. De afspraak is echter wel dat ernaar gestreefd wordt dat er geen doelgroeppeuters op een wachtlijst terecht komen. Mocht dit wel het geval zijn, dan zal er een plek op een andere locatie of in een andere VVE-groep aangeboden worden. In ieder geval zullen er altijd voldoende plekken voorradig moeten zijn voor het aantal doelgroeppeuters in de gemeente.

Soms komt het voor dat een peuter die woonachtig is in gemeente A, om welke reden dan ook, graag ingeschreven wil worden op een kinderopvanglocatie in gemeente B. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer er oudere broers of zussen ingeschreven staan op een basisschool in een buurgemeente (bijvoorbeeld door een eerdere verhuizing toch op de school ingeschreven gelaten). Voor ouders kan het dan handiger zijn om alle kinderen op dezelfde school en gekoppelde kinderopvang te hebben. Gemeenten maken onderling afspraken met elkaar of er kinderen uit buurgemeenten gebruik kunnen maken van het door de gemeente gefinancierde VVE-aanbod. De hierover gemaakte afspraken worden in de volgende alinea, aanvullend op de overige afspraken rondom plaatsing en dergelijke, weergegeven.

4.3 Samenstelling van de doelgroep-populatie

De indicaties die door het consultatiebureau worden afgegeven, geven inzicht in de redenen waarom een peuter een VVE- indicatie krijgt. Immers speelt niet alleen het opleidingsniveau

van de ouders een rol, maar ook eventuele (sociale) problematiek in de gezinssituatie, spraak-taal problematiek en nog vele andere factoren. Zie voor de indicatiecriteria die worden aangehouden bij het afgeven van een VVE-indicatie hoofdstuk 1: doelgroep & bereik. In onderstaand overzicht wordt weergegeven hoe de populatie is samengesteld.¹²

	2020	2021	2022	2023
Aantal VVE- indicaties in totaal*				
Aantal jongens				
Aantal meisjes				
Aantal indicaties leerlinggewicht 0.3 ¹³				
Aantal indicaties leerlinggewicht 1.2				
Aantal indicaties (mogelijke) risico's in spraak-/ taalontwikkeling				
Aantal indicaties gezinsproblematiek (o.a. schulden & ouderproblematiek)				
Aantal indicaties (mogelijke) ontwikkelingsachterstand: cognitief, fysiek of sociaal-emotioneel				
Aantal overige indicaties				

*= er kunnen meerdere redenen worden opgegeven om een peuter een VVE- indicatie te geven. Het totaal aantal VVE- indicaties kan daarom lager zijn dan het bij elkaar opgetelde gespecificeerde indicaties.

4.4 Gemeentelijke aanpak uitvoering wetgeving VVE/ OAB

Zowel binnen de Parkstadregio als binnen onze gemeente is men zich er van bewust dat er meer moet worden ingezet op preventie wil er een omslag bereikt worden in de ontwikkeling en het welzijn van de (toekomstige) inwoners. In de afgelopen jaren hebben zich een aantal veranderingen voorgedaan, denk aan de Harmonisatie Kinderopvang, de implementatie/aanpassing van de wet IKK en de veranderingen binnen zowel de wetgeving & beleid en de financiën rondom VVE/ OAB.

Met de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk en de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang, beiden in werking getreden op 1 januari 2018, verdwijnt onder andere het onderscheid tussen het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang. Vandaar dat er nu niet meer wordt gesproken over peuterspeelzalen maar over peuteropvang. Ook zijn er nieuwe kwaliteitseisen gaan gelden voor de kinderopvang. Ook is per 1 januari 2018 landelijk gezien de Harmonisatie Kinderopvang van kracht geworden; sommige gemeenten liepen hierop al voor en zijn zelf eerder al van start gegaan. Deze wet regelt dat peuterspeelzaalwerk onder de definitie van kinderopvang komt. Het onderscheid tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven is daarmee verdwenen. De Harmonisatie brengt als gevolg met zich mee dat nu ook de ouders van wie de kinderen nu naar de peuteropvang gaan, daardoor ook recht krijgen op kinderopvangtoeslag mits zij aan de voorwaarden voldoen. Naast de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk is ook de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang op 1 januari 2018 in werking getreden, de wet IKK. Dit betekent dat de kwaliteitseisen die gesteld worden aan de kinder- en peuteropvang gelijk worden getrokken.

¹² Gegevens zijn afkomstig uit de in de gemeente gehanteerde VVE-monitor.

¹³ De leerlinggewichten worden vastgesteld op basis van opleidingscategorieën van de ouders volgens regeling DUO.

Voor 1 januari 2018 golden er namelijk andere kwaliteitseisen voor de kinderopvang dan voor peuterspeelzalen.

Ook binnen het OAB/ VVE hebben zich een aantal veranderingen voorgedaan. Zo is er door het CBS, in opdracht van het Rijk, een onderzoek uitgevoerd naar nieuwe indicatoren die het risico op een mogelijke onderwijsachterstand beter voorspellen. Deze indicatoren zijn inmiddels vastgesteld, en hebben tegelijkertijd ook geleid tot een herverdeling van Rijksmiddelen over alle gemeenten. Voor de gemeenten in de Parkstadregio heeft dit positief uitgedaakt. Tot en met het jaar 2018 kregen wij, gemeente Voerendaal, geen budget omdat het aantal leerlingen met een extra leerlinggewicht (dit wordt gebaseerd op het opleidingsniveau van de ouders), relatief laag was in het peiljaar waarop de budgetten gebaseerd werden. De nieuwe indicatoren, zoals opgesteld door het CBS, nemen niet meer alleen het opleidingsniveau van de ouders in ogenschouw, maar hebben betrekking op een bredere range aan kenmerken die goede voorspellers zijn voor een risico op een onderwijsachterstand:

- 1) Opleidingsniveau van de ouders
- 2) Land van herkomst van de ouders
- 3) Verblijfsduur in Nederland (van de moeder)
- 4) Schuldsanering (zit het gezin in de schuldsanering)

Ook voor wat betreft het Rijksbeleid aangaande VVE zijn er veranderingen doorgevoerd. Zo worden gemeenten vanaf 1 augustus 2020 verplicht gesteld om 16 uur per week VVE aan te bieden aan peuters met een VVE-indicatie. Ook wil de minister graag meer hbo-gechoolde professionals naast de mbo-gechoolde professionals op de VVE-groepen zien.

Met bovenstaande veranderingen, zijn er ook wat veranderingen in de rol van de gemeente. Zo blijft de gemeente wel verantwoordelijk voor de bekostiging van voorschoolse voorzieningen voor peuters wanneer ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag¹⁴, maar niet meer voor ouders die wel recht hebben op deze toeslag. De reguliere instandhoudingssubsidie is daarmee verdwenen. Ook blijft de gemeente verantwoordelijk voor het aanbod voor- en vroegschoolse educatie (VVE) in de voorschool en voert zij gesprekken over de behaalde resultaten (opbrengst) van VVE in de vroegschool¹⁵.

In onze eigen gemeente hebben we de uitvoering van VVE als volgt aangepakt:

- *In de gemeente Voerendaal is gekozen voor de methode Speelplezier. Opleiding en basistraining voor het werken met deze VVE-methodiek heeft voor de peuteropvang en scholen jaren geleden plaatsgevonden. Voor peuteropvang heeft in 2019 een actualisatie training en scholing plaatsgevonden en de deelnemers zijn opnieuw gecertificeerd. Door de scholen is de actualisatie en bijscholing zelfstandig uitgevoerd. Bij kinderopvang Humankind gaat scholing in kwartaal 2 starten. Kinderopvang Op 't Bergske is in de 2^e helft van 2020 gestart met De Speelplezieropleiding.*
- *Tot en met 2019 is VVE alleen aangeboden door peuteropvang in Voerendaal, vanaf 1 januari 2021 zal VVE in ieder geval ook aangeboden worden door Humankind op*

¹⁴ Binnen het nieuwe peuterstelsel, waarin ouders al dan niet recht hebben op kinderopvangtoeslag, is het van belang dat er een duidelijke splitsing wordt aangebracht in kosten die voor VVE worden gemaakt en kosten die voor reguliere opvang gaan gelden. Dit om te voorkomen dat ouders kinderopvangtoeslag verkeerd aanvragen en achteraf mogelijk teveel ontvangen kinderopvangtoeslag terug moeten betalen.

¹⁵ Wet PO, artikel 167

de locatie Catootje en Kinderopvang Op 't Bergske. Zij worden geschoold in de methode Speelplezier. Vanaf 1 januari 2021 is POVV geen aanbieder van peuteropvang meer in onze gemeente.

5. Doorgaande lijn & zorg

In dit voorlaatste hoofdstuk komt de doorgaande lijn en de zorg aan bod. Gesproken wordt onder andere over de vormgeving van het koppeloverleg, de zorg rondom de peuters (knooppunt), de doorgaande lijn en de overdracht van gegevens van de voor- naar de vroegschool en uiteraard het gebruik van een VVE-programma. Met betrekking tot het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden wordt er al bij de aanvang in de kinderopvang preventief gewerkt aan het creëren van een omgeving waarbij diverse beschermende factoren en middelen worden ingezet om een kind een optimale ontwikkeling te laten doormaken. Immers wordt op jonge leeftijd de basis gelegd voor vaardigheden die het kind in zijn toekomstige (school)loopbaan nodig heeft.

5.1 Vormgeving doorgaande lijn

Een doorgaande lijn voor kinderen van de voorschool naar de vroegschool draagt bij aan een ononderbroken ontwikkeling van kinderen. De basisschool kan het kind passend onderwijs bieden en direct aansluiten op waar een kind al goed in is of waarvoor extra aandacht nodig is.

Met het oog op een zo groot mogelijke deelname van het aantal kinderen aan VVE en de wenselijkheid van een warme overdracht van zorgkinderen in verband met de zorgcontinuïteit zijn de volgende afspraken met houders van kinderopvang en schoolbesturen gemaakt:

- Alle peuters met een indicatie krijgen een warme overdracht.
- Ook peuters met een extra zorgbehoefte krijgen een warme overdracht. Deze vindt plaats via het knooppunt waarin zowel zorg-, kinderopvang- en onderwijspartners zitting nemen.
- De gekoppelde voor- en vroegschool stemmen zowel het pedagogisch aanbod als het didactisch handelen zoveel als mogelijk op elkaar af zodat de overgang voor de peuter zo soepel mogelijk verloopt.

Specifiek voor onze gemeente zijn er daarnaast ook nog aanvullende afspraken betreffende de borging van de doorgaande lijn gemaakt.

In de educatieve agenda van de gemeente Voerendaal zijn sinds lange tijd afspraken over overdracht gemaakt:

- Indien er zorgvragen bij een kind in de kinder- of peuteropvang zijn wordt de intern begeleider ingeschakeld en gezamenlijk wordt een inschatting gemaakt van mogelijkheden en de gewenste aanpak. Dit als voorbereiding op een eventueel knooppunt overleg.

- De in Parkstad gemaakte overdrachtsafspraken worden gehanteerd, indien nodig wordt hier beredeneerd vanaf geweken en contact over gezocht tussen de partners en in afstemming met de ouders.

- De monitorgegevens worden zoveel mogelijk overgedragen van voorschool naar vroegschool. Hier worden aanvullende afspraken over gemaakt in het kader van AVG en op elkaar aansluitende systemen en toets- en observatiemethoden.

- de overdracht en afspraken hierover zijn een vast onderwerp in de koppeloverleggen.

5.2 Overdracht van kindgegevens van voor- naar vroegschool

Om de overgang van een kind van de voorschoolse voorziening naar het basisonderwijs te verbeteren en uniformeren hebben partijen in Parkstad (voorschoolse voorzieningen, jeugdgezondheidszorg, schoolmaatschappelijk werk, basisscholen en gemeenten) samen een werkwijze en overdrachtsformulier ontwikkeld. Deze werkwijze geldt zowel voor de overgang van de voorschoolse voorziening naar een reguliere basisschool als naar het speciaal (basis)onderwijs.

Op hoofdlijnen is de werkwijze als volgt:

- Een voorschoolse voorziening informeert de basisschool van aanmelding over de ontwikkeling van het kind. Daarbij wordt gebruik gemaakt van het overdrachtsformulier;
- Ouders zijn betrokken bij deze (warme) overdracht;
- Ouders kunnen het eigen beeld van hun kind toevoegen aan de overdracht;
- De voorschoolse voorziening mag geen rapportages van extern deskundigen overdragen tenzij er wordt voldaan aan de afspraken geldend voor de warme overdracht (zie bijlage 2). De rapportages van (medisch) specialisten over het kind kunnen ouders zelf aan de basisschool geven, tenzij ouders dit aan de pedagogisch medewerker vragen. In het kader van de AVG mogen voorschoolse voorzieningen en basisscholen deze rapportages niet in het peuter-/leerlingdossier bewaren, in tegenstelling tot situaties waarin er wel sprake is van een verwerkersovereenkomst.
- Als een kind een ondersteunings- of zorgbehoefte heeft, vindt de overdracht plaats via het knooppunt voorschoolse voorziening en knooppunt primair onderwijs. Als een voorschoolse voorziening gekoppeld is aan een basisschool is er sprake van een integraal knooppunt.

5.3 Startklassen in Parkstad

Onderwijsachterstandenbeleid is gericht op kinderen betere kansen bieden om zich zo optimaal mogelijk te ontwikkelen. Een reguliere aanpak met een versterkt aanbod (VVE) als basis is daarbij het uitgangspunt. Dat geldt niet alleen in de voorschool maar ook in de vroegschool; de basisschool. Soms heeft een kind met een hulpvraag echter net iets extra's nodig om in het reguliere basisonderwijs te kunnen starten. Daarom zijn er in het schooljaar 2019-2020 op diverse plaatsen in Parkstad startklassen ingericht.

De startklas is een kleutergroep, gevestigd in het reguliere basisonderwijs, die bedoeld is voor kinderen vanaf 4 jaar. Het gaat daarbij specifiek om kinderen die extra ondersteuning nodig hebben, maar daarmee wel uitzicht hebben op een structurele plaatsing in het reguliere onderwijs. Het voorkomt dus dat kinderen onnodig/ te snel in het speciaal (basis-) onderwijs geplaatst worden. Uiteraard vindt een plaatsing in het speciaal (basis-) onderwijs wel plaats indien dit nodig blijkt.

Kinderen die in aanmerking komen voor de startklas kunnen uit diverse situatie komen; rechtstreeks vanuit het Medisch KinderDagverblijf (MKD), vanuit een voorziening kinder- of

peuteropvang of vanuit thuis zonder dat ze enige vorm van opvang bezocht hebben. Uiteraard vindt er ook voor deze kinderen, voorafgaand aan de plaatsing, een warme overdracht plaats. Dit kan echter ook al op een eerder moment plaatsvinden. Als blijkt dat er extra ondersteuningsbehoeften zijn, die gesignaleerd kunnen worden door zowel de ouders, de voorschoolse voorziening als andere kind-partners, is een overleg met 3 jaar en 6 maanden een belangrijke eerste moment om met elkaar de te doorlopen stappen te bespreken. Daarbij staat de vraag centraal: “Gaaf het kind naar een reguliere school of is er meer nodig?” Kinderen bezoeken de startklas, waarin extra voorzieningen en ondersteuning aanwezig zijn, maximaal een jaar. Gedurende dat jaar wordt duidelijk of definitieve plaatsing in het reguliere onderwijs wenselijk en haalbaar is, of dat plaatsing in het speciaal (basis-) onderwijs toch noodzakelijk blijkt te zijn. De eerste ervaringen met de Startklas zijn positief en het blijkt mogelijk een heel aantal kinderen naar regulier onderwijs te laten doorstromen.

5.4 Koppeloeverleg

De voorschoolse voorzieningen zijn gekoppeld aan een of meerdere vroegscholen. De gekoppelde voorschoolse voorzieningen en basisscholen voeren ten minste vier keer per jaar onderling overleg. In dit koppeloeverleg vindt afstemming plaats over onder andere de doorgaande leer- en zorglijnen, de geïndiceerde, kinderen (doelgroepeuters), het gezamenlijk curriculum voor het jonge kind, pedagogische afstemming voor wat betreft kwaliteit en handelen, ouderomgang, afstemming educatief programma en kindvolgsysteem, activiteiten voor ouder en kind, bij elkaar kijken in de groep en de (warme) overdracht.

In onze gemeente maken de koppeloeverleggen onderdeel uit van de educatieve agenda en daarbij specifiek het thema versterken van de integrale aanpak tussen educatieve partners. Hierbij komen meerdere bespreekpunten terug en worden ook intensievere samenwerkingsmogelijkheden onderzocht als mogelijke opmaat naar een integraal kindcentrum.

5.5 (Externe) zorg

Kinderen maken in hun eerste levensjaren een enorme ontwikkeling door op verschillende gebieden. Problemen en/of stagnaties in deze fase kunnen gevolgen hebben voor de rest van hun leven en een vroege aanpak kan veel betekenen voor de verdere ontwikkeling. Het is dan ook van groot belang dat een kind gezond en veilig kan opgroeien in een stimulerende omgeving. Als dit niet het geval is, is het van belang dat een kind in een zo vroeg mogelijk stadium ondersteund wordt.

In Parkstad bezoekt ca. 70% van de kinderen (0-4 jarigen) een voorschoolse voorziening. De voorschoolse voorzieningen zien de kinderen meerdere uren/dagen per week en hebben veelvuldig contact met de ouders/verzorgers. Zij hebben zicht op eventuele achterstanden bij kinderen en problematiek binnen het gezin. Naast het stimuleren van de ontwikkeling van jonge kinderen hebben zij een taak in de signalering en samenwerking met c.q. doorverwijzing naar de jeugdpartners en de overgang naar het primair onderwijs.

Besturen van de voorschoolse voorzieningen in Parkstad hebben besloten dat elke locatie voor de verbinding van de basisondersteuning en de extra zorgondersteuning (zo mogelijk samen met het primair onderwijs) een knooppunt inricht waarmee adequaat ketenpartners bij een casus betrokken kunnen worden en zorgondersteuning (indien nodig) ontsloten kan worden. Dit hoeft niet bij elke locatie op dezelfde manier, maar is afhankelijk van kind populatie, pedagogisch- en onderwijskundig concept, etc.

Met betrekking tot de knooppunten in de voorschoolse voorzieningen zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Elke voorschoolse voorziening richt (al dan niet samen met het primair onderwijs en jeugdhulppartner JENS) het knooppunt in waar de zorgvraag centraal staat;
- De kernpartners in het knooppunt zijn: de interne zorgcoördinator, de ouders, het maatschappelijk werk, JENS en jeugdgezondheidszorg;
- Binnen ieder knooppunt zijn er afspraken gemaakt over de frequentie en wijze waarop het knooppunt bij elkaar komt, de concrete werkwijze van het knooppunt en de aansluiting van kernpartners bij het knooppunt indien dit nodig is.

Het knooppunt in de voorschoolse voorziening heeft diverse doelstellingen en opbrengsten. Deze zijn als volgt:

- Snel signaleren van opvoed- en opgroei problemen.
- Snel signaleren van (mogelijk) absentie/schoolverzuim.
- Na het maken van de 'foto', dat wil zeggen een inventarisatie van de zorgvraag/zorgbehoefte, snel ontsluiten en beschikbaar krijgen van zorgondersteuning.
- Niet de procedure maar het signaal bepaalt de invulling, intensiteit en vorm van samenwerking.
- Locaties halen snel en tijdig hun vaste partners erbij (consult, advies, knooppuntoverleg).
- De casus is een gedeelde verantwoordelijkheid van de diverse partners binnen het knooppunt.
- Er wordt samen met ouders/kinderen gesproken in plaats van over hen. Daarmee wordt de regie van de ouders versterkt.
- Indien nodig bouwen ouders zelf, of met ondersteuning, aan een ondersteuningsplan via het gezinsplan (1G1P1R); integraal, oplossingsgericht en op maat.
- Lichte hulp/ondersteuning met behulp van de omgeving waar het kan, en zware ondersteuning waar het moet. Bijvoorbeeld: inzet (school)maatschappelijk werk, KIES-training, SOVA-training.
- Iedere locatie heeft zijn eigen contactpersonen, waarbij zoveel als mogelijk aansluiting op het primair onderwijs wordt gezorgd (dezelfde personen binnen eenzelfde locatie). Dit draagt bij aan een snellere en betere afstemming.

5.6 Gebruik integraal VVE-programma

De voor- en vroegscholen die bekend staan als VVE-locatie en ook als zodanig door de gemeente hiervoor een subsidie of andere ondersteuning ontvangen, maken gebruik van een van de onderstaande erkende¹⁶ VVE-programma's:

- Ben ik in Beeld
- Kaleidoscoop
- Peuterplein en Kleuterplein

¹⁶ Een integraal VVE-programma dat door Sardes of het Nederlands Jeugdinstituut is beoordeeld. Zie www.nji.nl.

- Piramide
- Speelplezier
- Startblokken en Basisontwikkeling
- Uk & Puk

Aanvullend op bovenstaande VVE-programma's dient er ook een observatiesysteem gebruikt te worden voor het volgen van de brede ontwikkeling van de peuters. Bovenstaande erkende VVE-programma's hebben vaak al een gestandaardiseerd observatie-instrument dat aan het programma is gekoppeld. In overleg kan er daarnaast ook nog gebruik gemaakt worden van een ander (gestandaardiseerd) observatie-instrument om de brede ontwikkeling te volgen. Afspraken hierover worden gemaakt in het bestuurlijk overleg tussen de gemeente, kinderopvang en onderwijs (in het kader van de doorgaande lijn en evt. overdracht) en worden meegenomen in de basis voor de subsidieverstrekking.

In onze eigen gemeente wordt gebruik gemaakt van de volgende VVE- methode Speelplezier. Indien een organisatie hiervan af wilt wijken kan dit uiteraard, mits ze kiezen voor een genormeerd VVE-programma en afspraken binnen het koppel hierover maken, zodat de doorgaande lijn geborgd wordt. Het onderwijs oriënteert op een nieuwe observatie/methodiek. Zij stemmen hierover af met de voorschool in de koppeloverleggen, zodat de doorgaande lijn behouden blijft.

6. Evaluatie & financiële verantwoording

In hoofdstuk zes wordt er tot slot aandacht besteed aan de evaluatie van het VVE-/ OAB-beleid en de bijbehorende verantwoording. Aan bod komen de diverse overlegstructuren, gemeentelijke VVE-coördinatie, financiële verantwoording en systematische evaluatie en verbetering.

6.1 Overlegstructuur met stakeholders

Twee keer per jaar vindt er op Parkstadniveau overleg plaats met de GGD/1JGZ over de toeleiding en indicering van doelgroepkinderen.

Daarnaast vindt minimaal een keer per jaar bestuurlijk overleg plaats met de kinderopvang- en onderwijsorganisaties. De deelnemers aan en de frequentie van deze overleggen verschillen per gemeente. Er vinden zowel ambtelijke als bestuurlijke overleggen plaats. In dit overleg worden alle aspecten van de uitvoering van het VVE-beleid geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

In de gemeente Voerendaal vindt er minimaal 3 keer per jaar (bestuurlijk) overleg plaats met de volgende organisaties: Scholen en kinder- en peuteropvang organisaties gekoppeld aan het reguliere LEA-overleg. Voorgesteld wordt om 2x per jaar ook een overleg te voeren met de voorschoolse partners om de werkwijze met de nieuwe bekostigingsvorm voor VVE te evalueren en onderlinge samenwerkingsafspraken te maken.

6.2 VVE-coördinatie op gemeentelijk niveau

De gemeenten zijn regievoerder voor VVE. Daarbij hebben de gemeenten een aantal taken, te weten:

- 1) *Het formuleren van helder VVE-beleid met duidelijke ambities en concrete doelen.*
Dat wordt geborgd middels het nu voorliggende OAB- beleid.
- 2) *Voldoende sturing en coördinatie vanuit de gemeente om VVE tot stand te brengen en te borgen in de gemeente.*
De sturing en coördinatie wordt op meerdere manieren gerealiseerd. Zo komen de activiteiten die onder het VVE- en OAB- aanbod vallen, terug in diverse uitvoeringsagenda's zoals de Lokaal Educatieve Agenda (LEA) en de aanpak Talentontwikkeling. In de laatstgenoemde is een doorgaande lijn gecreëerd, die begint op de peuterleeftijd. Tijdens de diverse overlegmomenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk, evenals bij het toekennen en vaststellen van subsidies of, waar van toepassing, tijdens het inkoopproces en het evalueren en herzien/ vernieuwen van beleid wordt er rekening gehouden met de afspraken die gemaakt zijn betreffende VVE/OAB.
- 3) *Coördinatie van de uitvoering*
Ook de implementatie in de praktijk van VVE gaat in nauwe samenspraak tussen gemeente, de kinderopvang en de onderwijsorganisaties. Zij maken afspraken over kwaliteitsbevordering, scholing (denk bijvoorbeeld aan scholing VVE-thuis of taalniveau 3F), VVE-koppeloeverleggen, etc.

6.3 Financiële verantwoording (incl. gemeentelijk VVE-subsidiekader)

Om VVE optimaal te kunnen uitvoeren in zowel de voor- als vroegscholen, worden er gelden beschikbaar gesteld door de gemeente. De gemeente ontvangt hiervoor onderwijsachterstandsmiddelen vanuit het Rijk en vult deze indien deze middelen ontoereikend zijn aan met eigen middelen. *In de gemeente Voerendaal worden de middelen onder andere ingezet voor:*

- *Training en scholing VVE methodiek*
- *VVE monitoring*
- *VVE aanbod in de voorschool*

Periodiek vindt er een bestuurlijk overleg plaats met de kinderopvangorganisaties en het onderwijs, waarin ook aandacht wordt besteed aan de besteding van de ontvangen middelen (financiën). Na afloop van het kalenderjaar wordt er door de organisaties die de middelen voor VVE hebben ontvangen een eindverantwoording m.b.t. de ontvangen middelen aan de gemeente overhandigd in de vorm van een jaarverslag, financieel overzicht, etc. Op basis daarvan stelt de gemeente de verstrekte middelen vast.

De organisaties die in onze gemeente subsidie ontvangen voor de uitvoering van VVE/ OAB zijn (zie hiervoor tevens de gemeentebegroting voor het meest actuele overzicht):

- *Humankind*
- *Kinderopvang Op 't Bergske (indien zij een aanbod geven aan een VVE geïndiceerd kind)*
- *Educatieve partners vanuit de educatieve agenda*

De gemeente verantwoordt de uitgaven in het kader van VVE/ OAB middels de jaarlijkse SiSa controle.

6.4 Samenwerking met overige gemeenten

Het nu voorliggende OAB- beleid is in gezamenlijkheid met alle Parkstadgemeenten opgesteld. De aanpak voor wat betreft OAB is gelijk, met op sommige onderdelen differentiatie op gemeentelijk niveau. Dat de Parkstadgemeenten intensief samenwerken op het gebied van OAB/ VVE mag duidelijk worden uit het feit dat er gestreefd is naar het door alle gemeenten hanteren van dezelfde resultaatafspraken, zodat ook de evaluatie met elkaar vergeleken kan worden. Dit met als doel om van elkaar succeservaringen te leren en zo met zijn allen een beter resultaat voor de regio te bereiken.

Gemiddeld komen de Parkstadgemeenten 10 keer per jaar bij elkaar voor een ambtelijk overleg inzake OAB/ VVE. Daarin worden onder andere het nieuwe Parkstadbeleid OAB en actuele landelijke, regionale en gemeentelijke ontwikkelingen besproken. Ook nieuwe initiatieven passeren daarin de revue.

6.5 Structurele (systematische) evaluatie en verbetering van VVE op gemeentelijk niveau

De Parkstadgemeenten zetten een monitor in om het VVE-beleid, het bereik en de resultaten jaarlijks in kaart te brengen. De VVE-monitor voorziet in de behoefte van gemeenten om sturing te geven aan VVE-beleid. De monitor geeft inzicht in de ontwikkeling van kinderen op verschillende domeinen waarvoor concrete resultaatafspraken zijn geformuleerd op gebieden als taal en ontluikende geletterdheid, rekenen en sociaal-emotionele vaardigheden. De monitor biedt echter een nog veel breder inzicht. Er kan namelijk inzicht worden gegeven in het bereik van de doelgroep, ouderbetrokkenheid, de motoriek van de peuters, etc.

Op basis van de gestelde resultaatafspraken zoals opgenomen in dit OAB-beleid, en de aan de VE-monitor gekoppelde KPI's, vindt er jaarlijks een evaluatie plaats. Deze wordt samen met de betrokken kinderopvangorganisaties en onderwijsinstellingen besproken. Daar waar nodig wordt een plan van aanpak opgesteld. Wanneer doelen bereikt zijn kunnen zij worden bijgesteld/ aangepast.

Bijlage 1 Indicatiegronden VVE op basis van risico- en belemmerende factoren

Criteria	Risicofactoren
Medisch of sociaal medisch vlak	Chronisch ziek kind Chronisch zieke ouder Handicap kind Ernstige aangeboren afwijking kind Prematuur < 34 weken Geboortegewicht < 1500 gram Asfyxie na geboorte
Economisch of sociaal-economisch gebied	Ongewenste werkloosheid kostwinner Een ouder gezin Levend van minimuminkomen Armoede/schulden Verpaupering in gezin
Cultureel of sociaal-cultureel gebied	Illegaal kind Adoptiekind/pleegkind Asielzoekerskind Ethniciteit Afwijkende subculturele normen Sociaal isolement
Emotioneel of sociaal-emotioneel gebied	Leeftijd moeder < 20 jaar Scheidingsproblematiek Jeugdtrauma ouder(s) Huiselijk geweld in gezin Ontbreken sociaal netwerk Zorgtekort Verslaving ouder(s) (alcohol- of drugsgebruik) Psychische of psychiatrische problemen ouder(s) Opvoedingsproblemen kind Gedragsproblemen kind Ontwikkelingsachterstand kind

Bijlage 2.

Afkortingen

AVG = algemene verordening gegevensbescherming

CBS = Centraal Bureau voor Statistiek

1G1P1R = 1 gezin 1 plan 1 regisseur

IKK = wet innovatie en kwaliteit kinderopvang

JGZ = jeugdgezondheidszorg

KIES = Kinderen in echtscheidingssituatie

KPI = kritische prestatie indicator

LEA = lokaal educatieve agenda

MKD = Medisch Kleuter Dagverblijf

NJI = Nederlands Jeugd Instituut

OAB = onderwijsachterstandenbeleid

PO = primair onderwijs

SOVA = sociale vaardigheden

VVE = voor en vroegschoolse educatie

Bijlage 3 afspraken warme overdracht regio Parkstad Limburg (dit wordt als pdf toegevoegd).